

Динге берилген яшав

БЕЛГИЛИ АЛИМ ИЛЪЯС ГЪАЖИ ИЛЪЯСОВНУ ГЪАКЪЫНДА БИР-ЭКИ СЪЗ

1947-нчи йыл дѳргелили Абдулланы агълюсюнде улан тува. Улангъа Илъяс пайхаммарны атын къоя. Шо къыйынлы давдан сонгъу, халкъ хозяйствону аякъгъа тургъузмагъа ва яшавлукъну озге янларын да онгармагъа герекли девюр эди. Инсан урлукъгъа аш етишмейген, опуракъ къыт, уйлеге исив етишмей экенге де къарамайлы, яшав оз агъымы булан бара болгъан. Адамлар да къыйынлыкъларгъа чул бермей болагъан кююнде оьмюр сюре. Иманы барлар Есин унутмай.

Азиз Мичигишев

Илъяс да гиччиден тутуп Ислам динни абурлап оьсе. Йыллар гетип бу яланаякълы гиччипав белгили алим болажакъ, дюньягъа аты айтылгъан Аль-Азгъар деген оьр охув ожакъны охуп битдирежек, тек шо заманларда динни юрютегенлеге олайлыкъны гѳз алгъа гелтирмеге де бажарылагъан иш тьогюл эди. Бусурманлар оз динин ачыкъдан юрютмеге болмай, ибадатын яшыра эди. Амма Абдулланы агълюсюнде Аллагъгъа бакъгъан сюювню сакъламагъа бажарылгъан ва дин билимлеге де тетекейли янаша болгъан, неге десе олар гъакъ юрекенде имангъа берилген адамлар болгъан. Шо саялы Ислам динге де мунда лап яш замандан берли

уьйрете болгъан. Гиччи Илъяс да Аллагъны динине бакъгъан сюювню анасыны сюто булан бирче алгъаны, огъар исингени тамаша тьогюл. Шо сюювню ва дин билимлеге гъасиретликни Илъяс гъажи сав оьмюрюню боюнда сакъламагъа болгъан. Ону анасы Залпа бажив гетген асруну 70-нчи-80-нчи йылларын да юртлу яшланы Къуръан охумагъа уьйрете болгъан. Гъалиги заманда шолойлыкъ-

гъа тамаша болмайбыз, «Не бар мунда?!», – деп сан да этмей къоябыз. О вакътилерде нечик болгъанны гъали гѳз алгъа гелтирмеге де къыйын. Адамлар билим алмакъ учун, Аллагъны динине ювукъ болмакъ учун нечик сынавлардан оьте болгъанны гъали англама да къыйын. Бусурманлагъа ибадатын болдурмагъа нечик къыйын болгъанны да гъалигилер къырыйын да билмес. Айлана якъда гери

урувлар, бара-бара осал болса да, шолар кѳплеге – уллу къоркъунч болгъан. Дин илмугъа уьйренегенлени санаву бир-эки тьогюл эсе адам ѳкъ эди, оланы да кѳп яны яшыртгъын охуй болгъан. Муна шолой девюрде оьтдю Илъяс гъажини яш ва жагъыл йыллары. Дин илмуланы къюрчюлерин охуп билген сонг, шо билими аз экенин англап, Илъяс гъажи охувун узатмагъа токъташа. >> 3

Номерде:

Бары да затны бажараман – пысып турма болмайман

Насипли болма сюе бусанг, эринге ирия бол

Овошлар ва емишлер – Къудратны Есини гъайран белгиси

Россиялы бусурманланы агъамиятлы соравларына жаваплар

«РОССИЯЛЫ БУСУРМАНЛАР: ИХТИЯРЛАРЫ ВА БОРЧЛАРЫ» ДЕГЕН ХАЛКЪАРА КОНФЕРЕНЦИЯНЫ ГЪАСИЛ ЧЫГЪАРЫВ ДОКУМЕНТИ

Гетген айда бусурман алимлени Бютюндюнья Союзуну генеральный секретары Али Мугъиддин аль-Къарадагъы да булангъы делегациясы Дагъыстан Республикагъа гелген эди.

Бусурман алимлени Бютюндюнья союзу (ВСМУ) – Ислам дин къуруму, 2004-нчю йыл къурулгъан. Ону тизимине Ислам динни шариат илмусу ва маданияты, ону янгъыртывну, яшавгъа чыгъарывну, белгили этивню масъалалары булан машгул болагъан алимлер гире. Хас тьогюл гъукумат къуруму болмаса да, союз гъукуматгъа къаршы иш гѳрмей, некъадар оьзюню къастын Ислам динни ва бусурманланы онгайын – яхшылыгъын оьсдюрювге бакъдыра. Бусурман дин алимлени делегациясыны Дагъыстангъа геливюню аслу муратыларыны бириси республикада

дин аралыкълагъа байлавлу диалогну ѳрукълашдырыв болгъан. Сизин тергевюгюзге Россия пачалыгъында бусурманланы ихтиярларына ва борчларына байлавлу масъалалагъа гѳре дагъыстан Актны беребиз. Бу Акт оьзюнде бусурман алимлени Бютюндюнья Союзуну Генеральный секретары Али Мугъиддин аль-Къарадагъыгъа ва ВСМУ-ну членлерине берилген соравагъа къайтарылгъан жаваплардан бирикген документ. Соравлар савлай Россия Федерацияда ва айрыча Дагъыстан Республикада Ислам дин ойгъа байлавлу бир нече масъалалагъа тие.

1. Ислам дин ва террорчулукъ (Ислам динни атылгъывлагъа, парахатлыкъда яшап турагъан ватандашлары, алимлени ва муаллимлени, тиш-тайпаланы ва яшланы оьтюрювге янашыву). Ислам динни де, террорчулукъну да аралыгъында

бир де ортакъ зат ѳкъ, некъадар, олар экиси де – бир-бирин къабул этмейген англавлар. Экстремистликни де, террорчулукъну да идеологиясы да, иши де Ислам динни парахатлыкъ сюеген битимине ва тутгъан ѳлуна туврадан-тувра къаршы чыгъа. «Ахл-аль-къыбланы» (яни намаз къылагъанда оьзлени бетлерин къыблагъа бакъдырагъанланы) ягъындан бусурманланы оьлтюрюв, бусурманланы бир тавуздан этилеген пикрусна гѳре, лап авур гюнагъланы бириси. Шо гъасил Къуръанны ва соннетни бир маъналы текстлерине къюрчюлене, шоланы арасында Къудратны Есини шулай сѳзлери де бар (маънасы): «Ким иш этип муьмин адамны оьлтюрсе, огъар болажакъ къайтарыш – даимлик жагъаннем. Огъар Аллагъ ачувлангъан, ва ону налатлагъан, ва огъар уллу такъсыр гъазирлеген!» (сура «Ан-Ниса», аят 93). >> 4

Немец туристлер намаз чакъырывгъа арза этген болгъан

Ганновер шагъарны (Германия) район суду Тюркияда ял алгъан бир эр-къатынны тамаша арзасын гери ургъан болгъан. Бу агълю озлени ял алыву яман оьтгенге турфирманы жавапгъа тартмагъа сюйген болгъан. Демек, Тюркиядагъы намазгъа чакъырыв олагъа парахат юхламагъа четим эте болгъан. Немец агълю гетген йыл Тюркиядагъы Догаебей деген курот шагъарда ял алгъан болгъан. Бу пачалыкны Эгей денгизни ягъасындагъы ял алыву учун олар 2258 еврогъа билет алып, сапар эте. Амма гюнде беш керен намазгъа чакъырывну авазы (азан) оланы кепине гелмеген ва парахат ял алывгъа пуршав этген. Уьоне гелгенде эр-къатын турфирмадан этлеген акъчасыны яртысын къайтармагъа талап эте.

Ганновер шагъарны район суду ял алгъан агълюню арзасын къабул этмей. «Сапарчылар шагъарны ортасындагъы къонакьюьню танглайгъанда ерли халкъны маданияты булан рази болмагъа герек бола-жакъны англамагъа тарыкъ эди. Тюркияда намазгъа чакъырывну туристлени къабул этивде четимлик йимик санамагъа ярамай, шону европа улкелердеги килисаларда эшитилеген зангырыв булан тенгледирмеге бола», – деп судда гукму чыгъаргъан. Адамлар бу пачалыкда ажайып тамаша арзалар булан судгъа гелегени гъали башланмагъан ва булайлык чакъда-чакъда болагъан иш. Масала, башгъа немец турист оз турфирмасыны уьстуне Сейшел атаварда сувну туюнде юзюп болмагъаны саялы арза этген болгъан.

10 йылдан Ислам Великобританияда аслу дин болмагъа бола

Ислам – Великобританияда лап чалт оьсеген дин. Адамланы гъисапгъа алывуну ахтарыву гьрсетген кюйде, 10 йылдан бу пачалыкда бусурманланы санау биринчи ерге чыкмагъа бола. Артдагъы йылларда британ бусурманланы санау эки керенге артгъан ва Мухаммад деген ат буса Лондонда лап кеп тагъылагъан ат болгъан.

«Британияда яшайгъан бусурманланы оьмюр даражасы 26 йылгъа тенг геле. Великобританияда яшайгъан бусурманлар ажайып жагъил адамлар: олар жагъ, къувзакъ ва гъаракат этмеге даим гъазир», – дей жамиятта социал яшавлукъгъа ва сиясат масъалалагъа баянлыкъ берген Мугъаммад Ансар. Великобритания яшавлукъну кьбюсю янларында алгъа барагъан улке. Мунда бусурман инвесторлар сатып алмагъа болагъан финанс кагъызлар чыгажакъ бу биринчи бусурман туюл пачалык болажакъ. Ингилис юридический система буса, бир-бир шариат къайдалар яшавлукъда къолланып болагъан кюйню гъали-гъалилерде къабул этген болгъан (шо

гъакъда бизин газетде де язылды). Бу пачалыкда бусурманланы санау оьсегенге байлавлу болуп оланы талаплары къабул этилмеге гереги гьз алдан таймайгъаны ачыкъдан гьроне.

Артдагъы ахтарывлар башгъа бир янны да ачыкъ этген. Шолай, Великобританияны милли гъисап этив къуллугъу токъташдыргъан кюйде, англикан килиса оз маънасын гюн сайын тас эте ва алдан эсе гъали дагъы да бек чалт кюйде.

Динге берилгенлени оьмюр чагъы уллу болгъанлыкъ Великобританияда 2001-нчи йылдан тутуп англикан килисаны шакиртлери дьрт миллион адамгъа кемиген.

«Великобританияны килисасы эниш багъып гетмеге башлагъаны гъали башланмагъан ва гъалиге шо лап тебен туюшген даражасында. Халкъны 95 проценти къаттыгюнлер килисагъа бармай. Хачперес динге адамланы кеп аз яны берилген», – деп билдире Британ гуманитар ассоциацияны елбашчысы Эндрю Копсон.

Россиядагъы бусурман регионларда етим къалгъан яшлар лап аз

«Интерфакс» агентлиги билдиреген кюйде, Ингушетияда етим къалгъан бир яш да екъ. «Интеррейтинг» деген ахтарыв компанияны натижасына гьре, ата-анасыз къалып, пачалыкъ сакълайгъан етим яшлар лап кеп Кемерово ва Иркутск областларда. Онда агълюге гъажатлы гъарисинде 4535 ва 4498 етим бар. Шолай да, ахтарывлар ачыкъ этгени йимик, Свердловск, Челябинск областлар, Красноярск край, Москва ва Москва област, Приморский край, Забайкальский край ва Санкт-Петербург шагъар етимлер кеп бар ерлер болгъан экен. Бу масъалагъа байлавлу шолар лап четим гъалдагъы регионлар.

Етимлер аз регионланы арасына дьрт темиркъазык республика гирген ва «алдынлыкъны» алгъан: Ингушетия, Мычыгъыш (3 яш), Дагъыстан (25 яш), Къарачай-Черкесия (110 яш). Оьзге регионлар булан тенгледиргенде Къалмыкияда, Чукот АО-да, Адыгеяда, Ненец АО-да, Пенза оласта ва Тувада етимлер аз. Ахтарыв ишлерде ожакъгъа сакъланып алынмагъа болагъан (опекагъа туюшмейли) бизин пачалыкда умуми 79 минг 73 яш гъисапгъа алынгъан болгъан. «Интеррейтингни» ахтарывчулары Россия Федерацияны 83 субъектиндеги гъалны анализ этген болгъан. Къырым ва Севастополь ахтарывлагъа гирмеген.

Межитде 200 адамны оьлтюрген

Къыбла Суданда ватандаш дав юрюле. Гъали-гъалилерде онда бир заман вице президент болгъан Риека Мачар дейген адамны якъчылары, баш гьтеривчулер Бентиу шагъарны гъужум этип алгъан болгъан. Вагъшилик ишлер эте туруп олар ерли межитде 400 адамны яралагъан, 200 адамны оьлтюрген болгъан.

ООН-ну Судандагъы вакиллери билдирген кюйде, баш гьтеривчулер межитлеге, килисалагъа ва азарханалагъа чагъын этген. Къыбла Судандагъы ООН-ну Тоби Ланцер дейген къуллукъчусу айтагъан кюйде, оьлгенлени сюеклери тайдырылмай орамларда гъали де бар. Риек Мачар нуэр деген къавумну

адамы, Къыбла Суданны гъалиги президенти Салва Киир буса динка халкълы. Адамланы къыргъыны булан ерли радиодан бир-бир халкъланы шагъардан къуваламагъа герек деп чакъырывлар да этиле болгъан. Баш гьтеривчулер динка деген халкъны, суданлыланы (президентни

яны экенге), озлени янын тутмагъан гъатта нуэр къавумлуланы да оьлтюре ва къыргъын эте, деп айыплана. Баш гьтеривчулерден къачып, простой халкъ межитлерде, азарханаларда сакъланмагъа къарагъан болгъан. Амма йьртгъычлар оланы онда да табып, биревге де языкъсынмагъан.

Учредитель

Благотворительный фонд «Путь». Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана

Редакционный совет

Председатель редакционного совета муфтий РД
Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ
Асхабали МУРЗАЕВ

Главный редактор
Зурбек (Абдулла) ЯИКБАЕВ

Редактор

Абдул-Азиз МИЧИГИШЕВ

Дизайн, вёрстка

Мухаммад МУСАЕВ
Иса ОМАРОВ

Менеджер

Мухаммад ХИРИЯСУЛАЕВ
Абдусабир АХМЕДОВ

Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.

Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г.

Индекс 51325

При перепечатке ссылка обязательна.

Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам». Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20.

Заказ № _____
Сдано в печать 30 апреля 2014 г. в 18:00

Тираж 2. 650 экз.

Адрес редакции

367015, РД, г. Махачкала,
ул. Аскерханова 13а.

Телефоны:

Редакция: (8722) 51-85-22.
Подписка и доставка по г. Махачкале: 914-222.
по Республике Дагестан: 8-988-699-28-24.

E-mail: assalamweb@gmail.com;
www.assalam.ru

Динге берилген яшав

1 « Шону учун жагыл Ильяс башлап Бухарадагы Мир-и-араб деген мадрасаны охуп битдире, сонг Ташгентдеги Ислам оьр охув ожакны да тамамай. Амма шону булан да дазуланмай, 1978-нчи-1982-нчи йылларда Ильяс Аль-Азгьар университетни шариат факультетин де охуп битдире. Ислам билим-лени ачгычы саналаган, дюньягъа белгили бу охув ожакны битдирип болмагъа СССР-ни кеп аз ватандашы бажаргъаны да ону учун уллу насип болган. Топлагъан терен билимлери Ислам динни йаймакъ учун огъар къайсы пачалыкъда да генг имканлыкълар бермеге бола эди, тек оьзюню уьлкесинде тююл. Амма, кюйге къарагъанда, Есибиз Ильяс гъажи йимик алимли негъакъ билимни этип яратмагъан. Неге тююл, заманы гелгенде олар алгъан билимин сакълап болуп, оьз вакътисинде йаймагъа болгъанлар. Шолай алимлини яхшылыгъындан хыйлы йылланы узагъында дин якъдан артда къалгъаныбызгъа да къарамайлы, Дагъыстан чалт кюйде алгъа бармагъа болду. Сонгъа таба ачылмагъа башлагъан ислам охув ожакларда оланы билими бек тарыкълы ва заманында герекли болду ва табылды. Уьстевюне, 80-нчи йылларда «басгъынны» тюбюнде иш гьрген Ильяс гъажини тийишли сынаву да болган. О

заманларда Буйнакс шагъарны жума межитини имамы болган Ильяс гъажи кепню башдан гечирген ва адамланы башына сонг авуп къалган эркинликден, ол, хыйлылар йимик, «эсирип» гъакъылын тас этмеген. О заман кемеке деп, бизге къардаш да, яшыртгын душман да къол узатган эди. Башгъалар кеп заман гетип англамагъа болгъанны ол алданокъ сезген эди. Ону лап гьрмекли хасияты да оьз пикрусун, оюн яшырмайлы ачыкъ этегени эди. Не заманда да ва не ишни башын тутса да. Ол ДР-ны Пьукуматыны Председателини дин ишлеге байлавлу ойчусу болуп ишледи, дин ишлеге къарайган Комитетни председателини орунбасары болду, Аш-Шафиини атындагы ислам университетни проректоруну касбусун кютдю, Магъачкъала шагъардагы «Сафар» деген межитни имамыны ишин юрютдю. Къайда болса да ол оьзюню герти айтывну, тартынмайгъанлыкъны хасиятына арт бермедди. Ильяс гъажи экстремизмни ва террорчулукъну юзюн ача туруп хыйлы иш этди, шо балагъны яманлыгъын адамлагъа этишдирмекни гъайын этди. Оьсюп гелеген наслуну тюз ёлгъа бакъдырмакъны ва терс агъымлардан сакъланмакъны, шологъа алданмакъдан кеп гъаракат этип гетди, оьзюнден болагъан ишни этди. Ону булай янашыву, оьз пикрусун къоркъмай-тартынмай

тувру айтагъанлыкъ кеплени, озокъда, кепине гелмей эди. Ол яшав агъвалатлардан ягъада къалмай яшап гетди. Ол жавапсыз бир чакъырывну да къоймай эди, суйсе шо Комитетни ишинде ортакъчылыкъ этив болсун, суйсе бир тюрлю конференцияларда болсун яда мавлетлерде, баянлыкъ беривде де. Ильяс гъажи динге тиеген ирышхатны да гьрмейген болуп къалмай эди. Гетген асруну 90-нчы йылларда пагъмулу къумукъ шаир Бадрутдин Магъамматовну «Женнетни азабы» деген поэмасы чыкъгъан эди. Амма шаир динни тарихин осал билегенликден бир-нече терен ойлашмайлы сьзлер язып (умуми маънаны гъакъында айтмагъанда да) бусурманланы юрегине тие. Ильяс гъажи биринчилерден болуп, янгыз десем де янгылыш болмас, шо мысгъылгъа иннемей, гьрмеген болуп къалмады. Шаирни де, ругъанини де арасында болган эришив о заманда НТВ каналда да гьрсетилди. Ол бизин кеплер йимик: «Мен айтган булан яда пысып къалган булан не альшынар?» – деп ойлашмай эди. Ол эс этген масъаланы гъакъында ачыкъдан айта эди, нагъжасын Аллагъны ихтиярына къоюп. Ол сьйлейген кюйню эсге алса чы, ону йимик пасигъ сьзлю, дилбар дагы болмасдыр! Бир гезик Магъачкъала

шагъардагы Али гъажи Акъушалыны атындагы аул межитни имамы чакъырып Ильяс гъажи минарагъа минген эди. Жума намазгъа оьзгелер йимик гелген Ильяс гъажи, чыгып сьйлемеге гъазирленмеген кюйде, шо гюн ваъза этген кюйню кеплер гъали де унутмагъандыр. Шогъар о гюн тынглагъан мен де, ону сьйлевюн унутмасман. Ол бизин агъамиятыбызны шонча да тартгъан эди, гъатта бир инсан да артыкъ аваз чыгъармай авзун ачгъандай тынглай эди, учагъан жибинни тавушу эшитилеген кюйде! Даим де ону сьзю маъналы, терен ойлу ва таъсирли эди. Ильяс гъажи сьзюн далиллер булан беклешдире эди, эркинине Къуръан аятланы ва Сюнетни къоллап да бола эди. Ону бу пагъмусу Дагъыстанны дин ишлеге къарайган Комитетни жыйынларында да кеп гезиклер ачыкъдан билинди. Ишни гъар янындан англап, тюз багъа берип, гъакъыкытны тартынмай айтып болмакъ ким-кимде де ёлугъагъан гьюнор, эркеклик тююл. Ол оьзюню пикрусун белгилеп де, якълап да ажайып кюйде бола эди! Ильяс гъажи: «Чечекленген Дагъыстанны ялынлы Афгъанистангъа айландырмайыкъ!», – деп кеп айта эди. Бу сьзлени де ол негъакъ айтмай эди, болуп турагъан агъвалатланы билип, терен

маънасын яхшы англап, айта эди. Яшавну билегенлик ону тамаша къалдырагъан хасиятларындан эди. Дюньяны еринде яшайган Аль-Азгъар университетде бирче охугъан ону кеп санавдагы къурдашлары, ёлдашлары къатнавну уьзмей ювукълукъну лап ахырынчы гюнлеге ерли сакълап болдулар. Нечакъы кеп билсе де, Ильяс гъажи охувун токъатмай, даим билимге талпынып яшавдан гетди. Ажалы этишген мюгълетге ерли ол ярыкъландырыв гъаракатын къоймады. Арт йылларда жамият яшавда ол бола туруп ортакъчылыкъ этмей эди, аслу заманын уйде китап язывгъа багъышлап йибере эди. Ол Къуръанны тафсирини уьч томун къумукъчагъа гъазирлеп басмадан да чыгъарды. Олай да «Кифаятуль мюрит» ва «Пайхаммарны ﷺ яшаву» деген китапланы да ана тилинде чыгъарды. Гъазирленип чыкъмай къалган дагы да китаплар къалган. Ювукъ адамлары шо ишни бойнуна алып, ону эсделегине гьюрмет этип, шо китапланы да охувчуну къолуна тюшеген кюйне этер, Аллагъ буюрса. Халкъы эсинде ону келпети де, этип гетген яхшы ишлери де узакъ йыллар къалажакъгъа шеклик ёкъ. Ильяс гъажи къоюп гетген китапланы анадан халкъыбыз охугъан чакъы да, ону таза аты унутулмас!

Бары да затны бажараман — пысып турма болмайман

Оьзюн пысып турма борчлу этме нече де къыйын, айрокъда ким эсе биревню сьзлери тийип, хатиригъни къалдыра буса. Гъислер бирден-эки гючленгенде биз бирибизге шонча зат айтабыз чы, сонг оьзюбюз уялабыз. Гертиден де, шону учун кимге буса да биревге уялма тюше буса.

Муслимат Ражабова

Сьз ёругъунда айтгъанда, «сюежек» тилни токъатма къыйын бола. Билемисиз, гъар ким яшавда кеп затлагъа: яхшыгъа да, ямангъа да, хатири къалывгъа да уруна. Бизге буса оьзюбюзню сакълама бек четим бола, онгайлы болгъандокъ, айтды-къуйтду юрютме, башгъаланы яшыртгын ишлерин, сырларын ачыкъгъа чыгъарма башлайбыз.

Сонг да, адамны бары да затны билме гъаваслы къылыгъы да бар. Эгер таньш адамыбызны яшавунда не буса да бир къужурлу зат болса, биз гъар тюрлю къайдалар булан гъакъыкытда иш нечик болгъанны, ким кимге не айтгъаны ахтарып билме къарайбыз. Хабар-маълуматлар толу кюйде жыйылгъанда, онгайлы гелгенде бары да затны ортагъа салмакъ учун биз имканлыкъ алабыз. Шолай гъал оьзюн бусурман гъисаплайган адам учун бек осаллыкъ, лайыкъсызлыкъ экенге раз-

исиздир деп эсиме геле.

Арт заманларда бизин низамыбызны бирдагы терс ягъы болуп биз янгыз хоншубузгъа, иш ёлдашыбызгъа тююл, эшитген затыбызны гъакъында кеплеге социал сетлерден таба билдирегенибиз токътагъан. Соцсетлерде бетлер ачагъангъа ва къатнав этегенге мени бир къаршылыгъым да ёкъ. Тек бары да затны оьзюнгъым белгили дазулары бола, шогъар да шариат деп айтыла. Оьзюне гьюрмет этеген бир адам да уйде болган лакъырны

къыргъа чыгъармас ва чинкъеси ят адамлар булан шону арагъа салмас. Шо ёрукълу кагъыз аралыкълар ва салып ойлашывлар эришив-сегюшнов булан тамамлана, сонг да шолар бир-бирин хорлавгъа ва эсгик этивге айланма бола. Биз гъатта оьзлени ювукъ адамларын (мисал учун, жагыл тиштайпалар оьзлени эрлерин арагъа сала) сьегенлени де гьргенбиз. Гезик оьзлеге этишгенде буса, олар чачаланып, оборона тутуп токътай. Шолай гъал тувулунмасын учун, баш-

лап оьзюню низамына танкъыт гьзден янашма герек. Эгер сен оьзюнгню тилинге ёл берип, башгъаланы башын сьйлесенг, сени гъакъында сьйлемеге сюегенлер де табылажакъ, ва шо бизге къуванч гелтирмежек. Яшавда бажарылмайган бир зат да ёкъ, ва гъатта шо ёрукълу низамда да тилни бош хабарлардан, гьзлени де биревлени артындан къаравдан сакълайган бир яхшы зат бар. Шо – инаныв. Янгыз гъакъ юрекенден ва терен инаныв бизин оьзюбюзге яман тиеген затны башгъалагъа да этмесден сакълар, биз оьзгелеге де оьзюбюзге ёрайгъанны ёрама герекбиз, яда оьзюнге ёрамайгъанны башгъалагъа да ёрама деп, гъадислерде де негъакъ айтылмай чы. Къудратны Еси Аллагъ бары да затны эшите ва бары да затны гьре. Ол бизин бары яшыртгын сырларыбызны, ойларыбызны, негетлирибизни биле. Эгер бизге башгъа биревню сырын билме тюше, шо бизин булан бирге къабургъа гирме герек, неге тююл, ким башгъа адамны сырын яшырса, Аллагъ да шо адамны сырын яшырар. Бизге асгъаба Абу Бакр уьлгю гьрсетген, ол, артыкъ сьз айтардан къоркъуп, авзуна увакъ ташлар сала болган. Кимни «тили бютюнлей сюексиз» буса, балики, ондан уьлгю алыр. Къудратны Еси Аллагъ бизин тюз ёлгъа салсын! Амин.

Насипли болма сые бусанг, эринге ирия бол

Тиштайпа – о Аллагъны назик яратыу. Ол агълю-уьйню очагъын сакълавчу ва яшланы тарбиялавчу. Тиштайпа бизин атабыз Адамны кынгыр къабур-гъасындан яралгъан, ва шогъар гёре ону бек авур хасияты да бар.

Айшат Абдурагъманова,
Айшат Нурмагъамматова

Пайхаммарны ﷺ асгъабасы ва узукъариси Али булай айтгъан: «Адамны насиби беш затдан: къатынны ирия болувундан, иманлы авлетлерден, Аллагъдан къоркъагъан дин къардашлардан, яхшы хоншулардан ва ол яшавлукъ этеген ерде оьмюр сюрмек учун гъажатлы имканлыкъланы излеп табывдан гъасил бола».

Биз гёреген кюйде, бугюн кеп зат тиштайпалардан гъасил бола. Нечик чи, ол яшланы тарбиялавчу гъисаплана. Эгер биз яшлагъа Къудратны Еси Аллагъ борчлу этген затланы бермесек, биз Ону алдында бириси дюньяда жавап бережекбиз.

Дагъы да биз билеген кюйде, къатынгишини уьстуне эрини уью, ону мал-матагъы ва онда бар бары да зат учун-гъу жаваплыкъ да тюше. О дюньяда къатынгиши уьйню ва эрини мал-матагъын нечик аман сакълагъаныны гъакъында жавап бережек.

Эгер къатынгиши эрине ирия болса, оьр даражалагъа етишме ва Аллагъны разилигин алма бола, эгер ол шайтаны алдатывуна тюше, шайтан-дан да бетер болма бола.

Биз билеген кюйде, эрини разилиги – шо Аллагъны разилиги. Къатынларын ят гёзлерден яшырагъан опуракъ гийип гёрме гъасирет эрлер бар. Къатынлары буса, себеплер табып, таби болма суймей. Демек, биз эрибизни рази этмек ва Яратгъаныбызны разилигин алмакъ учун къасткъылмайбыз, некъадар бизин душманыбыз – шайтан-ны рази этме къасткъылабыз! Къыямат гюн къатынгишилер оьзлени алды булан жагъан-немге дёрт эргишини: атасын, уланын, эрин ва уланкъардашын бакъдыра. Шондан бизин Аллагъ сакъласын!

Гелигиз, къызардашлар, эсибизни жыйыкъ, товбагъа тюшейик, напсыбыз суйген затны гери урайыкъ, эрлерибизге ирия болагъан къатынлар болайыкъ!

Кёбюсю гезиклерде адамлар: «Насип деген не затдыр?» деген соравну бере. Газетлерден, журналлардан, интернетден берилеген жавапланы гъасилин чыгъарып ва оьзюню яшав сынаума гёре, мен: «Насип дагъы бир ерде де тюгюл янгыз Ислам диндедир деген натижагъа гелдим». Кёплер гъисап этеген кюйде, насип – акъчада. Ёкъ, аявлу къызардашлар, иш шолай тюгюл! Бары да бай адамлар рагъат ва насипли яшамай, ва оланы барысы да оьзлер не учун яралгъанны англамай, шо саялы кёплер Ислам динни нормаларын юрютмей. Олар даим дюньялыкъ аваралар булан машгъул, оьзлени мал-матагъын уручулардан, юлкъувчулардан

ва шолай башгъаларындан нечик сакъламакъны гъайын эте. Дюньялыкъгъа гъашыкъ болгъан адам гъеч рагъат юхлап болмай, пачалыкъда къурум алышынардан къоркъа, мал-матагъын тас этерден къоркъа, эгер ол шо харжны гери урулагъан ёлда ала буса, ону (ичинде къалгъан буса) яшыртгъын намус да къыйнама бола. Шо талчыгъывланы барысыны да уьстевюне жыйылгъан акъчасы... ону оьлюмю себеби де болма бола! Грецияда байлыгъыны дазусу ёкъ кюйдеги Онассис деген миллиардер болгъан. Ону кызы Кристина варисликге 5 миллиард риал алгъан,

денгиз флотилиягъа ва авиалиниягъа еслик этген, тек ол насипли болгъанмы? Репортёр оьгъар: «Сен лап бай тиштайпа деп айталар – шолаймы?» – деп сорай. Ол да: «Дюр, лап бай ва лап насипсиз тиштайпаман», – деп жавап бере. Кристина сав дюньяда насипин излей, тек шону табып болмай. Ахырда да ону Аргентинада бир уьйде оьлюп табалар, ол нечик оьлгенни бирев де билмей. Бу дюньяда о байлыкъ о тиштайпагъа бир зат да бермеген, бириси дюньяда буса ол Къуръанда язалгъан кюйде: «Мени мал-матагъым магъа кёмек этмедим» – дежек.

Тиштайпалагъа насипли болмакъ ва женнетге бармакъ учун намаз къылмакъ, рамазан айда ораза тутмакъ, шариатны нормаларын юрютмек ва эрине ирия болмакъ таманлыкъ эте. Биз билебиз, Аллагъ учун эрине ирия болуп, Асият нечик уллу даражалагъа етишгени. Тюзю, ону эри оьзон ху-дайгъа гъисаплайгъан вагъши ва зулмучу пиръавун болгъан! Къудратны Еси Аллагъ бизге гъакъыкъатны гъакъыкъат кюйде ва гери урулагъан затны гери урулагъан кюйде гёрме кёмек этсин ва Ол бизин гъакъ герти ёлгъа салсын! Амин.

Ялбарыв балагъны нечик тайдыра ва тилеклени кюте

Балагъланы тайдыривда ва яхшы тилеклени тайдыривда ялбарывдан (дуа) уллу пайда бар. Къудратны Еси Къуръанда булай айта (маънасы): «Менден тилегиз, дуа этигиз».

Шо гъакъда Пайхаммарны ﷺ гъадислери де, алимлини хабарлары да бар. Аятны тюшюрюлювюню себебини гъакъында башгъа-башгъа кюйде айтыла. Ибну Аббас булай билдире: «Мадиалы ягъудилер Пайхаммаргъа ﷺ: «Бизин де, кёклени де аралыгъында 500 йыл ёл бар деп, олай да гъар кёк булангъы аралыкъ да шолай деп сен айтмаймысан дагъы? Гъал шолай буса, бизин тилекни (дуа) Аллагъ нечик эшите?» Башгъа алим булай хабарлай: «Асгъабаланы бириси, оьзюне Аллагъ рази болгъур, Пайхаммаргъа ﷺ: «Аллагъ бизге шонча да ювукъму дагъы, биз шыбышлап этеген тилекни де эшитер йимик, яда биз кычырып тилердей йыракъмы?» – деп сорагъан. Пайхаммаргъа ﷺ олай да: «Аллагъга не заман тилек этсе яхшы?» – деп сорагъанлар. Шо суалланы барысына да жавап гъисапда эсгерилген аят тюшюрюлген.

Къудратны Еси даим уьмметни шариатны юрютмекни борчлу этген, шо буса Ислам динни къабул этивню тынглашдыргъан. Мисал учун, Эгер Аллагъ Иманни-Исламны бары да къанунларын бирче къабул этмекни борчун салгъан эди буса, кёплеге Ислам динни къабул этме кыйын болажакъ эди. Эгер Къудратны Еси Пайхаммаргъа ﷺ Къуръанны йибереген эди буса, Эгер Пайхаммар ﷺ да шо гъакъда халкълагъа ва къавумлагъа айтмагъан эди буса, башгъалар йимик, Каабаны бутлардан (таш тенгир-

лер) толтургъан маккалылар шариатны гъакында къайдан билежек эди? Ягъудилени, хачпереслени ва башгъаланы суалларына жавап гъисапда Аллагъ Къуръанны аятларын тюшюрген.

Олай да Пайхаммаргъа ﷺ бакъгъан якъда бутпереслени ва башгъаланы ялгъаныны, макюрчюлюгюню, намартлыгъыны, хыянатлыгъыны юзюн ачмакъ, гъалал булан гъарамны англамакъ, ата-аналары оьзлени яшларыны гъайын этип уьйретегенде йимик, адамланы уьйретмек учун тюшюрген. Яхшы булан ямангъа бары да затгъа адамлар аста-аста, гъажатлы болгъанда уьйренген – Къуръанны аятлары шолайлыкъда тюшюрюлген.

Шогъар гёре Аллагъгъа байлавлу суаллары учун асгъабаланы яни, мисал учун, «Ол ювукъму яда йыракъмы» деп сорагъан учун авамлыкъда айыплама тюшмей.

Аятны маънасы: «Эгер Мени гъакъымда Мени къулларым сораса, Пайхаммар ﷺ, олагъа булай айт: Оьзюмню Билимим, Къудратым булан олагъа бек ювукъман, Мени де, оланы дуа-ибадатларыны да аралыгъында перделер ёкъ. Мен Магъа сорагъанлагъа жавап беремен. Къой, олар Мени чакъырывума олар иманни ёлуна тюшювю булан жавап берсин, мени пурманларыма гёре юрюсюн ва Магъа таби болсун, Мен оьзлеге жавап беремен кюйде оьзлени яхшы низамы булан, жавап берсин. Олагъа айт, гъакъ герти муьминлер болсун ва шо ёлдан тайышмасын, шонда къатты кюйде токътасын. Шону булан сизин дюньяны яхшылыкъларына ва имангъа бакъдырмакъ учун эте». Яни, ким

Къудратны Есини чакъырывуна селенегенлер ва гъакъ юрекден Оьгъар инанагъанлар иманни гъакъ герти ёлуна ва бу дюньяны яхшылыкъларына бакъдырылажакъ.

Къулну тилегине Аллагъ береген жавапны да, шо тилекни кютюлювюню де арасында башгъалыкъ бар. Муьмин къул: «Я Рабби!» – «Гъей мени Есим!» деп айтгъанда, Есибиз: «Лаббайка» – «Мунаман Мен, Мени къулум! Сени тилегинг недир?» – деп жавап берир. Шо дюр жавап. Къудратны Еси Оьзюню къулуна даим де шолай жавап бере. Къулну мурадъы буса – оьзю тилейген затны алмакъ. Тынч жавапны да ва тилекни кютюлювюню де арасында башгъалыкъ ёкъму дагъы?

Аллагъ Оьзюню къулуну тилегин башгъа-башгъа кюйде: Ол къулу тилейген затны шоссат, яда арадан заман гетип берме буса бола, яда Ахыратда бермек учун артгъа салма, шо тилекде маслагъат ёкъ буса, бермей кюйма да бола.

Къудратны Еси Оьзюню къулу: «Мен тиледим, магъа жавап бермедим», – деп айтгъанны суймей. Шолай адамны дуасы да къабул этилмей. Неге тюгюл дуа этген адамда оьзюню тилеги кютюлежекге инамлыкъ болма герек.

Дагъы да Къудратны Еси дуаны къабул этмей, эгер тилек шариатгъа къыйышмай, гунагъгъа гелтире яда къардаш аралыкъланы бузувгъа гелтире буса.

Гъюрметли шайых Сайит Апенди чиркейлини «Къуръанны чакъырывуна тергев берме къаст этмек» деген китабындан

Овошлар ва емишлер — Къудратны Есини гъайран белгиси

Интернетден «Аллагъны гъайранлыклары» излесек, биз Ер юзюню гъар тюрлю ерлеринден ажайып гъалланы, гъар тюрлю суратларын гёрме болабыз. Тек бир-бирде озыонгю кырык-ынгдагы гъайранлыкны гыс этме четим бола, неге туююл, гъар гюн гёреген затлагъа уйренчикли боласан ва бир-бирде башлап адатлы деп гысап этилеген затны гъайранлык гысапда къабул этме кыйын бола. Мисал учун, овошланы ва емишлени алайыкъ. Оланы витаминлери барны ва олар пайдалы экенни биле туруп, гъар гюн ашайбыз. Гелигиз къарайыкъ, шотатывлу гъайран затланы гъакъын-да бары да затны билебизми экен!

Саида Ибрагъимова

Тувралгъан чита (морковь) адамны гёзюню бебейи йимик гёрюне, илму буса буссагъатгы вакътиде чита кяанны гёзге геливон артдыра, демек, гёрегеник яхшылаша. Памидорну 4 бёлюгю бар ва о кызыл. Юрек де кызыл ва 4 гесекден бирге. Бары да ахтарывлар гёрсетеген кюйде, памидорлар гертиден де юрек учун пайдалы.

Юзюмню гъар бюртюгю кяанны клеткасы йимик, ва бары да ахтарывлар гёрсетеген кюйде, юзюм де юрек учун пайдалы ва кяанны бай эте. Къоз сол ва онг полушариялары булангы гиччи башмай йимик гёрюне. Гъатта къозну бюрюшмелери ва бюкмелери де башмайны уст къатлавуна ошай. Гъали биз къоз отуздан да артыкъ нерва клеткалагъа оьсме кёмек этегенни ва башмайны ишин яхшылашдырагъанны билебиз. Бурчакъ гъакъыкъатда буйрекле-

ни сав эте ва ишлевюн якълай ва, озокъда, адамны буйлеклери йимик гёрюне. Сельдерей адамны сюеклерине ошай ва сюеклени беклешдире. Сюеклени 23 проценти натриден амалгъа гелген ва сельдерейде де 23 процент натрий бар. Эгер сизин ашыгызда натрий таманлыкъ этмей буса, къаркъара шону сюеклерден ала, демек, шоланы осаллашдыра. Сельдерей къаркъараны натрийге бакъгъан талаплыгъын толумлашдырма имканлыкъ бере. Къара бадиржан (баклажан), авокадо ва гъармут къатынгишилени маткаларын ва матканы шейкасыны савлугъуну гъайын этивге ва оланы тюз ишлевюн болдурувгъа бакъдырылгъан. Бутюнгю ахтарывлар гёрсетегени йимик, эгер къатынгиши жумада бир авакадо ашаса, шо гармонланы санавун баланслашдыра, яш тувгъанда сонг болагъан гъажатсыз авурлукъну аз тебенлешдире ва матканы шейкасыны рак аврувдан кьоруй. Къудратны Есини ойлари нечик терендир! Чечек ачгъандан башлап емиши бишгинче авакаданы оьсювю учун тюз 9-ай талап этиле. Къара бадиржанларда, авакадада ва гъармутларда ашамлыкъны 1400-ден де артыкъ (гъалиги илму ахтарып, янгыз шолардан 141-ин

эсгерген) фотолитика химия компонентлер бар деп гысап этиле. Инжирни ичи урлукъдан толгъан ва бишгенден сонг, бутакларда чер-чер болуп оьсе. О эргишилени шагъатын (эркеклик урлукъ) тербенишин артдыра ва эргиши авлетсизликни алдын алмакъ учун шагъатны клеткаларыны къадарын артдыра. Грейпфрутлар, апельсинлер ва оьзге цитрус емишлер къатынгишилени сют железеларыны къалибинде ва гъакъыкъатда кёкреклени ва тиштай-

паны кёкрегини лимфа тербенишини савлугъуна онгайлы таьсир эте. Согъан бизин къаркъарабызны клеткаларыны къалибинде. Гъалиги ахтарывлар гёрсетеген кюйде, согъан къаркъараны гъажатсыз тканлардан тазалама кёмек эте. Согъан себеп болуп гёзьяшлар агъа, шолар гёзюню эпителиальный тканларын чая. Татли картоп ашкъазанны тубюндеги железагъа ошай ва шекер аврувгъа тарыгъанланы гликемика гёрсетивлерин баланслашдыра. Зайтун (жыгъана) савлукъну ва яичниклени ишлевюн яхшылашдыра. Булар янгыз Аллагъны Къудратны ва адамланы гъайын этивюн гёрсетеген гючно бир-бир далиллери, муна бирдагы бир-бир кьужурлу маълуматлар. Сют. Пайхаммар ﷺ айтгъан кюйде, биз мангалай терибизни бармакъ булан сибирегенде йимик, сют юрекни янывун басылта. О аркъабызны беклешдире, башмайыбызны гъаракатын артдыра, гъакъылны, гёрегеникни ва эсни иттилешдире. Бал исси сувгъа къошуп булгъаса, диареяны сав этивде яхшы дарман гысаплана. Бал – шо бир вакътини ичинде продукт да, ички де ва лап яхшы сан яны булангы дарман да дюр. О дамагъын яхшылашдырмакъ, ашкъазанны беклешдирмек, къакъырыкъны ёкъ этмек, этни консерва этмек, чачлар учун бальзам гысап да, гёзлер учун дарман ва авзун чаймакъ учун да къоллана. Балны, исси сувгъа къошуп булгъап, эртен къолламакъ бек пайдалы, шо да сюннет гысаплана. Зайтун май терини ва чачланы сав этивге де кыйыша, жагъилликни сакълай, ашкъазангъа сувукъ тийивню сав эте. Къолкъотурлар: Пайхаммар ﷺ айтгъан кюйде, къолкъотурлар – гёзлер учун

яхшы дарман. Олай да къолкъотурлар переж аврувгъа къаршы ябушувда да кёмек эте. Юзюм – Пайхаммар ﷺ юзюмню ажайып кёп сюе болгъан, о кяанны тазалай, гюч бере ва савлукъну беклешдире, буйреклени ва базыкъ ичекни тазалай. Хурма – Пайхаммар ﷺ айтгъан кюйде, хурмасы болмагъан уй азыкъсыз ожакъ йимикдир, ва хурманы яш табгъанда ашаммакъ маслагъат этген. Инжир – о женнетден чыкъгъан емиш ва геморройну сав этивде къоллана. Арпа, ашгъа къошса, кызыдырма-беззекге къаршы ябушма кёмек эте. Харбузда 1000 яхшылыкъ ва 1000 шабагъат бар, ва Пайхаммар ﷺ булай айтгъан: «Сизин тиштайпалардан къайсы да яшгъа авур заманда харбуз ашаса, тыш гёрюнюшко исбайы ва яхшы кылыкълы яш табар». Нар – Пайхаммар ﷺ айтгъан кюйде, нар 40 шайтандан ва яман негетлерден сакълар. Сув – Пайхаммар ﷺ айтгъангъа гёре, бу ва о дюньяларда сув – лап яхшы ички, ва сувсапдан яллагъанда, сувну сабурдан созуп ичигиз, уллу ютумлар булан чалт ичмек бавурну аврутмакъгъа гелтирме бола. Гелигиз, бизин оьзюбюзю ва бизин учун ашама продуктлар яратгъан Къудратны Есине макътавлар этейик, олай да бизин сююмлю Пайхаммарыбыз Мугъамматгъа ﷺ яхшы сёзлер айттайыкъ. Нечик чи, ол бизге бу гъайран ва пайдалы продуктланы Ким яратгъанны ва оланы нечик тюз пайдаландырмакъны гъакъында Расуллагъ ﷺ хабарлагъан. Къой, бу маълуматлар бизин барабызгъа да пайдалы болсун, иншааллагъ.

Ругъ сёнемес учун

Гертиден де, инсан аш ашамай нечакъы заман туруп болагъанны мекенли айтмагъа кыйын. Амма докторлар ахтарып, гысап этеген кюйде, дёрт жумадан алты жума болгъанча, гъар инсанны савлугъуна гёре, адам ашсыз чыдап бола. Озокъда, ону бир шарты бар: ашсыз турса да, тек адам сув ичме герек. Сувсуз буса, инсан беш гюнден артыкъ яшап болмай.

Зайнаб Сабанаева

Белгили рус язывчу Белинский булай айтгъан болгъан: «Инсанны къаркъарасыны йимик, ругъуну да гимнастикасы бар, о гимнастиканы кююп кюйса, ругъ ишсиз къала ва бузула».

Къаркъарасы ашгъа талаплы йимик адамны, ругъу да гъажатлы ашгъа. Биз билеген кюйде, аш ашамаса ва сув ичмесе инсан оьле, тышдан къарагъанда, ругъ яндан ашсыз къалгъан инсан сав гёрюнсе де, амма юреги сёне. Бир-бир адамлар, бу дюньяны бар ниъматларын къоллай туруп яшайлар, амма ругъуна аш берме герекге эс этмейлер. Уст яндан тазалана туруп, юрегин таза кюйде юрютме герекни билмейлер яда унутуп къалалар. Жагъиликде турагъан адамланы яшавунда бир заман бола, бары да затны татувун тас этеген, ва сонг буса, кёп-кёп янгы ниъматлар да юрекни тойдурмай. Ругъ паракатлыкъ ва яллыкъ излей... Кёбюсю инсан шо паракатлыкъны Ислам динде

табалар. «Дюньяны бар ниъматлары юрекни толтурмай, ругъ яндан бошлукъ яшавну къарангы эте. Гюндюз иш булан яда адамлар булан алданып къала бусанг, гечелер буса озыонгю ойларын булан янгыз къаласан ва о заман яшавну маънасыны гъакъында ойлашасан.»– дей бусурман динге къайтып гелген адамлар. Пайхаммарыбыз ﷺ айтгъан кюйде, бир-бирде адамны иманы осал бола, бир бирде буса – гючлене. Аллагу таалагъа зикир этмеклик – ругъгъа аш да дюр, бизин Есибизек ювукъ да эте ва ону разилигин алма да кёмек эте. Лап да яхшы ругъ ашгъа къаст этеген адамлар – Аллагу таала сюеген къуллардандыр...

– Рамазан айда умра кыылса, уллу даража бола деп эшитген эдим. Шо гъакъда англатгъанны сюер эдим.

– Рамазан айда этилген бары да яхшы ишлер де, ибадат да кеп керенлер арта. Шо саялы рамазан айда умра да, гъаж да кыылмакъ гъар бусурман адам учун да уллу шабагъатлы иш. Гъадисде айтылагъан кюйде, рамазан айда кыылынган умра гъаж кыылганга тенг бола.

– «Сура «аль-Мулк» гъар бусурманны юрегинде болгъанны сюер эдим», – деген гъадисни нечик англамагъа бола?

– Мунда гъар бусурман адам шо сураны гёнгюнден билсин деп айтыла. Бу сураны юхлагъанча алдын гъар гече охуса, шо оьлюню кьабур азапдан сакълар деп айтыла. Бу сурада 30 аят баргъа гёре, шону охугъан адамны 30 яман иши таяжакъ ва уьстевюне 30 яхшы иш язылажакъ. Ятгынча бу сураны охугъан адамны эки малайик не йимик яманлыкълардан да сакълажакъ.

– Хоншулар эришип, бир-бири булан сёйлемесе, олагъа гюнагъ боламу?

– Бола. Хоншу аралыкъланы болган чакъы арив сакъаламагъа тарыкъ деп, динибиз уйрете. Эгер хоншулар экевю де бусурманлар да болуп, эришип, кьатнамай буса, уьч гюнден артыкъ болжал да битген буса, сизин гъар эген яхшы ишигизге зувап болмажакъны да билмеге тарыкъ.

– Мен охугъан эдим эртенлер 4 стакан сув ичсе, аза деп ва кеп аврувлардан кьолай бола деп. Бусурман докторлар шо гъакъда не айтагъанны билмеге сюер эдим.

– Сувну адам учун кеп пайдасы бар. Шо саялы ону кеп ичмеге тарыкъ. Сув ичмекни он себебин тебенде берсек яхшы болур, деп эсибизге геле.

1.Къан 80 процентге сувдан яралган, сув янгы къан клеткалары болувунда да агъамиятлы ер тутат.

2.Бизин сюеклерибиз 50 процентге сувдан яралган ва сув сюек тканлары янгыргыувунда бек тарыкъ.

3.Сувну герек чакъы ичив кьаркьараны аврувлардан сакълай ва лимфатический системагъа пайдалы таьсир эте. Шо система бизин кьаркьарабыздан зараллы веществоланы чыгъара ва даим огъар сув герек.

4.Сув бизин ичибиздеги токсинлени ирите ва шоланы да, оьзге насланы да кьаркьарабыздан чыгъара.

5.Сув бувунланы «майлай» ва шоланы «бузулмагъа» кьоймай.

6.Сув метаболизмни кьолайлашдыра. Артыкъ аврулугъу бар адамлар кёбюсю гезикде тарыкъ чакъы сув ичмей.

7.Сув кьаркьараны исилегин тарыкъ кююнде сакълай.

8.Сув бизин нерва системабыз тийишли кююнде ишлесин учун тарыкълы гъаракат эте. Баш май ва нерва система сув етишмей буса, осал ишлемеге башлай.

9. Сув ашгъа иштагъны кеминлешдире, шо саялы кьайсы да диета сувдан башланмагъа тарыкъ.

10.Бизин кьаркьарабызны бары да санларына сув бек гъажатлы.

Шолайлыкъда савлугъубузну тезокъда кьолайлашдыривуну ёлу – таза сувну болган чакъы гъар гюн кеп ичмеге башлав.

– Мен эшитген кюйде, телефонубузгъа акъча салагъанда, шону башындан гъакъ алыв ригагъа (асламчылыкъгъа) тенг бола. Шо тюзюму?

– Мунда эки тюрлю телевню айырмагъа тарыкъ. Биз терминалдан таба счётубузну толтурагъанда алынаган акъчагъа риба деп айтмагъа ярамай. Шо бола инсан сёйлемеге болсун учун этилген кёмежден гъакъ телев. Телевню башгъа кьайдасы да бола. Демек, пеленче бирев сотовый кьуллукъдан борчгъа акъча тилей (шону этеген кююн кеплер биледир) ва ону счётуна акъча геле. Амма сонг ондан салынган акъчадан артыкъ гъакъ алына. Муна шо заман шо гертиден де риба (асламчылыкъ) бола.

– Къумукъ тилде «Альгъам», «Къулгъу» ва башгъа сураланы, дуаланы уйренмеге сюе эдим. Шолай китап йиберип боламысыз?

– Къуръан аятлар къумукъ ва оьзге тиллерде болагъан иш тююл. Бизин гъаршлар булан язылгъанны айта буса да, шо да тюз болмас, неге тююл арап авазланы янгылышмай оьзге алифба булан англатмагъа бажарылмай. Шо саялы билеген адамдан уйренмеге тарыкъ оланы. Ерли межитте барып, имамдан кёмек излеп буса да, Къуръан аятланы тюз охумагъа тарыкъ. Дуаланы буса гъар ким билеген кююнде, ана тилинде айтма бола.

Охувчулагъа янгы китап

Аявлу охувчуларыбыз, сизин шатлы янгылыкъ булан кьутламагъа сюебиз. Гъали-гъалилерде ана тилибизде охувчуну тергевю тартажакъ йимик китап басмадан чыкъды. «Оьлюден сонггъу яшав. Инсанни герти ватаны» деген китапда адам бу дюнъядан геттенде ону не кьаравуллайгъанны гъакъында кьужурлу кюйде язылган. Ахыратда не болагъанны, Сорав алынаган гюн нечик болажакъны, Сырат кёпюрге ва оьзге янлагъа баянлыкъ берилген.

Бу китап белгили Имам Куртуби язган «Тазкират» деген китабыны кысгъартылган кьайдасы. Оьлюден сонг яшав болмайганга ва тирилив болмайганга инанмайганлар, шо китапны охугъан сонг даимлик яшавгъа инанаган да бола ва иманлы да бола.

– Оьлген адамны гёммеге барагъанда кьабурларда зикир охумагъа яраймы?

– Ярай, бир пуршав да ёкъ.

– Къуръан охуса, гъар гъарпына 10 зувап языла дей. Шону гёнгюнден охусамы яда кьарап охусамы, деп билмеге сюер эдим.

– Къуръанны гёнгюнден охуса гертиден де, гъар гъарпына 10 зувап бола. Кьарап охуса, дагъы да арта, неге тююл ол охуйгъанын гёзлери булан гёрюп охуй. Намаз кыылагъанда охулагъанда буса, зувап 100 керенге арта.

– Хоншулар эришип, бир-бири булан сёйлемесе, олагъа гюнагъ боламу?

– Бола. Хоншу аралыкъланы болган чакъы арив сакъаламагъа тарыкъ деп, динибиз уйрете. Эгер хоншулар экевю де бусурманлар да болуп, эришип, кьатнамай буса, уьч гюнден артыкъ болжал да битген буса, сизин гъар эген яхшы ишигизге зувап болмажакъны да билмеге тарыкъ.

Аявлу охувчулар, "Мобильный байлав-лукъ" деген рубрикабызгъа SMS-лер геле. Тюнде шоланы беребиз. Шолагъа сиз де язмагъа боласыз. Бизин номерибиз: **8988-296-94-22**

– Адам гёзлери булан не гюнагъ этмеге бола?

– Адам гёзлери булан гери урулагъан затлагъа кьараса, гюнагъ бола. Шолагъа гёзлени гюнагъы деп айтыла. Шоланы арасына биревлени гызарламакъ, уьюне кьарамакъ, ят кьатынгишилеге кьарамакъ, кимни болса да (гичи яшлардан кьайры) авратын гёрмек гире.

Рузнама

Июнь

дни	Утрений	восх.	Обеден.	После-обеден.	Вечерн.	Ночной
1	2:57	5:11	12:47	16:49	20:23	22:18
2	2:56	5:10	12:47	16:49	20:24	22:19
4	2:54	5:09	12:47	16:50	20:25	22:21
6	2:52	5:09	12:48	16:51	20:26	22:23
8	2:51	5:08	12:48	16:51	20:28	22:26
10	2:49	5:07	12:48	16:51	20:29	22:28
12	2:49	5:07	12:49	16:52	20:30	22:29
14	2:47	5:06	12:49	16:53	20:32	22:31
16	2:47	5:08	12:50	16:54	20:32	22:32
18	2:47	5:08	12:50	16:54	20:32	22:33
20	2:47	5:08	12:51	16:55	20:32	22:35
22	2:47	5:08	12:51	16:55	20:32	22:35
24	2:47	5:09	12:51	16:55	20:33	22:34
26	2:50	5:10	12:52	16:56	20:34	22:34
28	2:50	5:10	12:52	16:56	20:34	22:34
30	2:52	5:11	12:52	16:56	20:34	22:33